

Buro de Brug Rapporten

Archeologisch bureauonderzoek
Voorweg Noorden
B15-238
Concept, april 2015

Inhoud

Samenvatting.....	3
Administratieve gegevens	4
1. Inleiding	5
1.1. Algemeen	5
1.2. Onderzoeksmethode.....	5
2. Bureauonderzoek en archeologische verwachting	7
2.1. Bureauonderzoek en beleid	7
2.2. Geo(morfo)logie en bodemopbouw.....	7
2.3. Historische gegevens	10
2.4. Bekende archeologische waarden	13
2.5. Versturende bodemingrepen in het verleden	14
2.6 Archeologische verwachting	16
3. Conclusies en aanbevelingen	18
4. Geraadpleegde literatuur.....	19
4.1. Digitale bronnen.....	19
4.2. Literatuur.....	19

Colofon

Projectcode :	B15-238
Opdrachtgever:	buRO
Uitvoerder:	Buro de Brug ACR bv
Locatie:	Voorweg Noorden
Auteurs:	K.M. van Dijk MA

Samenvatting

Dit archeologisch bureauonderzoek is opgesteld door Buro de Brug ACR bv in opdracht van buRO. De aanleiding tot dit onderzoek is de geplande herinrichting van de Voorweg te Noorden in het kader van de Ruimte voor ruimteregeling.

Wanneer de Ruimte voor ruimteregeling wordt toegepast, zullen voormalige agrarische bouwwerken worden gesloopt, die landschappelijk niet meer passen. In de plaats daarvan kunnen woningen worden gebouwd ter compensatie van de sloop van voldoende vierkante meters kassen of bedrijfsgebouwen. Voor de te bebouwen locaties geldt dat de bodem op die locatie verstoord wordt, waardoor eventueel aanwezige archeologische resten kunnen worden aangetast. Bij bouwwerkzaamheden dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Om de omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient eerst archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd, waaruit blijkt dat geen archeologische waarden aanwezig zijn of dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied niet worden geschaad door de ingrepen. Dit is geregeld in het vigerend bestemmingsplan. Om de te verwachten archeologische waarden in beeld te brengen, is dit bureauonderzoek opgesteld.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat zich binnen het plangebied geen bekende archeologische waarden bevinden in de vorm van AMK-terreinen (archeologische monumenten), waarnemingen of vondstmeldingen. Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden kent het plangebied een lage trefkans. Volgens de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Zuid-Holland is er binnen het plangebied een kleine kans op archeologische sporen. BAAC heeft dit beeld wat genuanceerd op de verwachtingskaart in hun bureauonderzoek voor de gemeente Nieuwkoop en Alphen aan den Rijn. Zij kennen aan de Voorweg een middelhoge verwachting toe. Op de locaties met historische bebouwing geldt een hoge verwachting voor de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe tijd. Deze hoge verwachting geldt met name voor het westelijk deel van de Voorweg, maar ook voor enkele losse locaties in het oostelijk deel. Daar zijn buffers om de historische bebouwingslocaties getrokken.

Voor onderhavig plangebied geldt op basis van bovenstaand onderzoek een (middel)hoge verwachting voor resten uit de periode Late Middeleeuwen (in elk geval vanaf de 11de eeuw) tot en met de Nieuwe tijd. Het is onbekend in hoeverre de bodem in het plangebied intact is.

Voor onderhavig plangebied geldt dat de (middel)hoge archeologische verwachting in het veld dient te worden getoetst met een booronderzoek. Het is aan te raden om het booronderzoek pas uit te laten voeren op het moment dat bekend is op welke locatie de bodem door bouwwerkzaamheden verstoord zal worden. Het booronderzoek hoeft dan alleen uitgevoerd te worden op de locaties waar bodemverstoringen plaats zullen vinden c.q. waarvoor een vergunning dient te worden aangevraagd.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Het selectieadvies dient beoordeeld te worden door de bevoegde overheid en leidt tot een selectiebesluit.

Administratieve gegevens

Projectnaam	Voorweg Noorden
Opdrachtgever	buRO
Contactpersoon, tel.	Dhr. Roel van Veen, 0628266278
Uitvoerder	Buro de Brug ACR bv
Projectleider	drs. J.W.M. Oudhof j.w.oudhof@burodebrug.nl 020-4866685
Projectcode Buro de Brug	B15-238
Bureauonderzoek	K.M. van Dijk, MA
Bevoegd gezag	Gemeente Nieuwkoop
Provincie, gemeente en plaats plangebied	Provincie Zuid-Holland, gemeente Nieuwkoop, Noorden
Locatie/toponiem	Voorweg Noorden
Kaartbladnummer (topo 1:25.000)	31b
RD-coördinaten van het plangebied	West : X116880 Y464197 Oost : X118460 Y46432
Oppervlakte plangebied	Voorweg is ca. 1,5 km lang. Onderzoeksgebied is ca. 560.000 m ²
Huidig grondgebruik	Agrarische lintbebouwing, agrarisch landgebruik.
OZM-nummer¹	66221
Geplande ingreep	Herinrichting in het kader van Ruimte voor Ruimteregeling
Rapportversie	Concept
Datum	April 2015

¹ Landelijk onderzoeksmeldingsnummer dat bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE/ARCHIS) moet worden aangevraagd bij aanvang van archeologisch onderzoek.

1. Inleiding

1.1. Algemeen

Dit archeologisch bureauonderzoek is opgesteld door Buro de Brug ACR bv in opdracht van buRO. De aanleiding tot dit onderzoek is de geplande herinrichting van de Voorweg te Noorden in het kader van de Ruimte voor ruimteregeling (zie afb. 2). In dat kader wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het is nog niet bekend of alle perceelseigenaren daadwerkelijk gebruik zullen maken van de Ruimte voor Ruimteregeling en welke bodemingrepen en werkzaamheden hiermee gepaard zullen gaan. Het plangebied bevindt zich in Noorden, zowel ten noorden als ten zuiden van de Voorweg (zie afb. 1).

Afbeelding 1: Planlocatie Voorweg Noorden
Bron: googlemaps

1.2. Onderzoeksmethode

Het bureauonderzoek heeft tot doel - op basis van bestaande landschappelijke, archeologische en historische bronnen - een gespecificeerde archeologische verwachting te verkrijgen voor het plangebied. Op basis van de resultaten zal een aanbeveling worden gedaan om de eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied veilig te stellen. Het resultaat is een standaardrapport. Het onderzoek wordt uitgevoerd volgens de richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.3) en de gemeentelijke eisen.

Voor het verzamelen van gegevens met betrekking tot reeds bekende archeologische- en bodemkundige waarden van het plangebied, is het Archeologisch Informatiesysteem Archis II van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en de archeologische beleidskaart van de gemeente geraadpleegd. Archis II is een database die veel informatie bevat, zoals geo(morfo)logische kaarten, de Archeologische Monumentenkaart (AMK), de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) en historische kaarten. Tevens is het AHN geraadpleegd en zijn de meest recente archeologische onderzoeksresultaten in het onderzoek opgenomen.

Afbeelding 2: Ruimtelijke visie Voorweg Noorden
Bron: IMOSS stedenbouw landschap buitenruimte

2. Bureauonderzoek en archeologische verwachting

2.1. Bureauonderzoek en beleid

Noorden is een dorp in de gemeente Nieuwkoop en ligt tussen het Woerdse Verlaat en Nieuwkoop in. De gemeente Nieuwkoop heeft in 2010 de Erfgoedverordening vastgesteld. Hierin is in hoofdstuk 5 invulling gegeven aan archeologie. Daarnaast heeft de provincie in de cultuurhistorische waardenkaart onderscheid gemaakt in een viertal gebieden betreffende de archeologische verwachtingswaarden:

- Gebieden met een zeer grote kans op archeologische sporen (stads- of dorpskern);
- Gebieden met een zeer grote kans op archeologische sporen;
- Gebieden met een redelijke tot grote kans op archeologische sporen;
- Gebieden met een kleine kans op archeologische sporen.

Naast gebieden met een archeologische verwachtingswaarde, wordt er tevens onderscheid gemaakt in archeologische monumenten van hoge waarde, zeer hoge waarde en beschermde monumenten. Deze komen echter niet voor in het plangebied. Volgens de provincie is er een kleine kans op archeologische sporen binnen het plangebied.

Wanneer de Ruimte voor ruimteregeling wordt toegepast, zullen voormalige agrarische bouwwerken worden gesloopt, die landschappelijk niet meer passen. In de plaats daarvan kunnen woningen worden gebouwd ter compensatie van de sloop van voldoende vierkante meters kassen of bedrijfsgebouwen. Voor de te bebouwen locaties geldt dat de bodem op die locatie verstoord wordt, waardoor eventueel aanwezige archeologische resten kunnen worden aangetast. Bij bouwwerkzaamheden dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd.² Om de omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient eerst archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd, waaruit blijkt dat geen archeologische waarden aanwezig zijn of dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied niet worden geschaad door de ingrepen. Dit is geregeld in het vigerend bestemmingsplan. Om de te verwachten archeologische waarden in beeld te brengen, is dit bureauonderzoek opgesteld.

2.2. Geo(morfo)logie en bodemopbouw

Bron	Informatie
Geologie ³ (1:600.000)	Ni2: Hollandveen Laagpakket op Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer; veen op zeeklei en –zand.
Geomorfologie ⁴ (1:50.000)	Beb: Bebouwing. 2M47: Ontgonnen veenvlakte met petgaten. W: Water.
Bodemkunde ⁵ (1:50.000)	i BO: Bovenlandstrook. AP: Petgaten. lg Water: Water dhVK-II: Koopveengronden op (meestal niet-gerijpte) zavel of klei, beginnend ondieper dan 120 cm .

Het plangebied maakt deel uit van het westelijke veengebied dat in het Holoceen is ontstaan. In het Pleistoceen zijn door rivieren en wind zanden afgezet, die zich tegenwoordig op een diepte rond de 10 m –NAP bevinden. Aan het einde van het Pleistoceen en in het Holoceen werd het klimaat een stuk milder, smolt het landijs en steeg de zeespiegel. Doordat de grondwaterstand steeg, vond op lage plekken met stagnerende waterafvoer veenvorming plaats. Door de doorgaande zeespiegelstijging kon

² http://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0569.bpNOWVnowovervrak-va01/r_NL.IMRO.0569.bpNOWVnowovervrak-va01_2.23.html

³ TNO-NITG 2005; www.dinoloket.nl; kaart 2010.

⁴ Stichting voor Bodemkartering 1982.

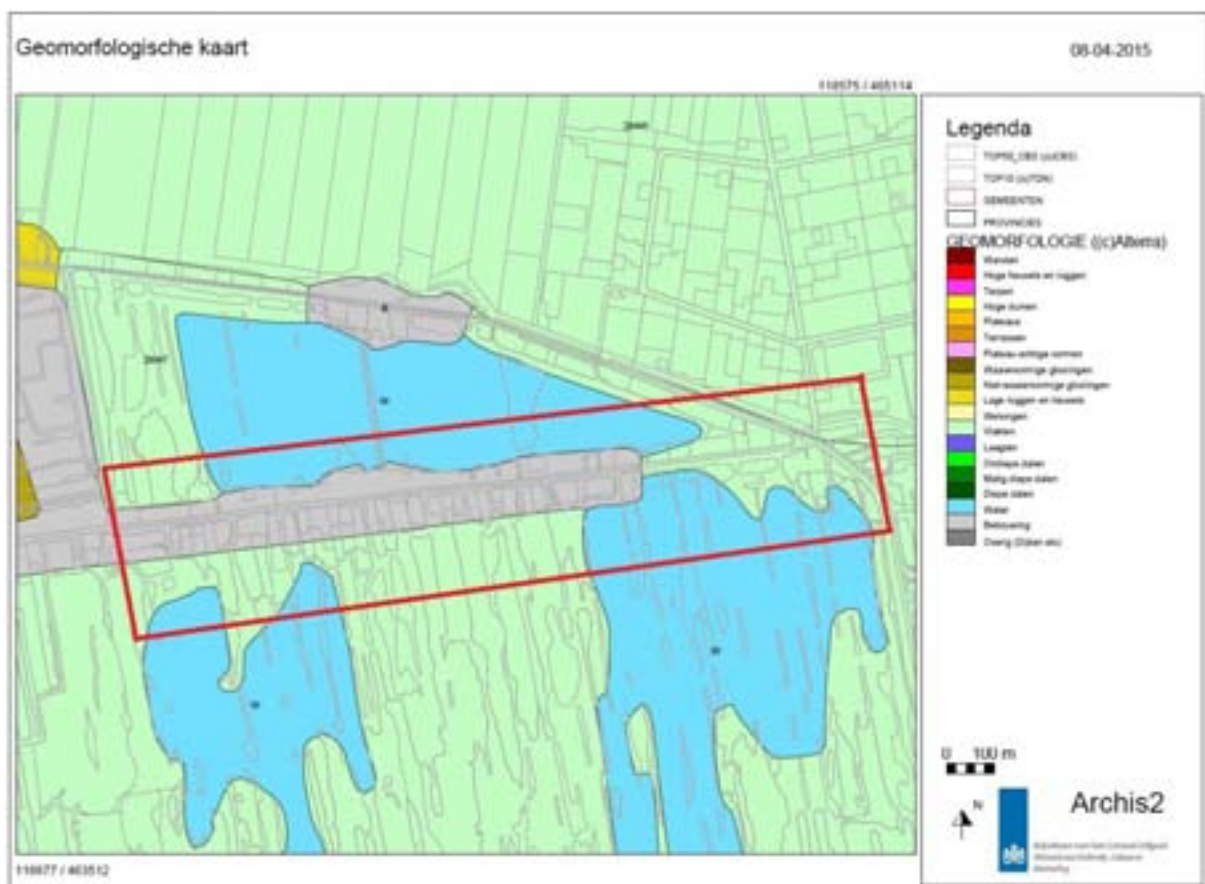
⁵ Stichting voor Bodemkartering 1966.

de zee zich vanaf het Atlanticum tot het Vroeg-Subboreaals steeds verder in oostelijke richting uitbreiden. Het veen werd hierbij op veel plaatsen door getijdenkreken geërodeerd en/of afgedekt door mariene kleien. In geologische termen heten dit de Naaldwijk Formatie en het Wormer Laagpakket. Door de vorming van een strandwallensysteem ontstond in het Subboreaals een lagune, waarin veenvorming plaatsvond. Naarmate de strandwallen hoger en breder werden, werd de invloed van de zee steeds minder en ontstond vanaf 4000 à 5000 jaar geleden een dik veenpakket dat onafhankelijk van het grondwater kon opgroeien (Nieuwkoop Formatie: Hollandveen Laagpakket). Het veengebied werd doorsneden door diverse rivieren, waaronder de Oude Rijn die al vanaf 4400 voor Chr. ten zuiden van het plangebied was ontstaan.

Door de ontginningen vanaf de 11de eeuw klonk het veen in, waardoor de stroomgordels na verloop van tijd een hogere ligging in het landschap kregen (inversieruggen). Als gevolg van turfwinning vanaf de 16de eeuw is het veen plaatselijk tot aan de mariene afzettingen afgegraven, waarna de mariene afzettingen na droogmaling aan het oppervlak zijn komen te liggen.

De Voorweg is op de bodemkaart (zie afb. 4) geclassificeerd als bovenlandstrook. Dit zijn smalle stroken die bij turfwinning niet zijn ontgraven en die gebruikt werden om te wonen en als verkeersroutes (dijken). Het omliggend gebied is gekarteerd als petgaten, die zijn ontstaan door de turfwinning, water en koopveengronden.

Geomorfologisch gezien ligt het gebied (zie afb. 3) in een ontgonnen veenvlakte met petgaten, hoewel het deel langs de Voorweg niet gekarteerd is vanwege de bebouwing. Op het AHN is te zien dat de Voorweg iets hoger ligt dan de omliggende polders en het water (afb. 5).

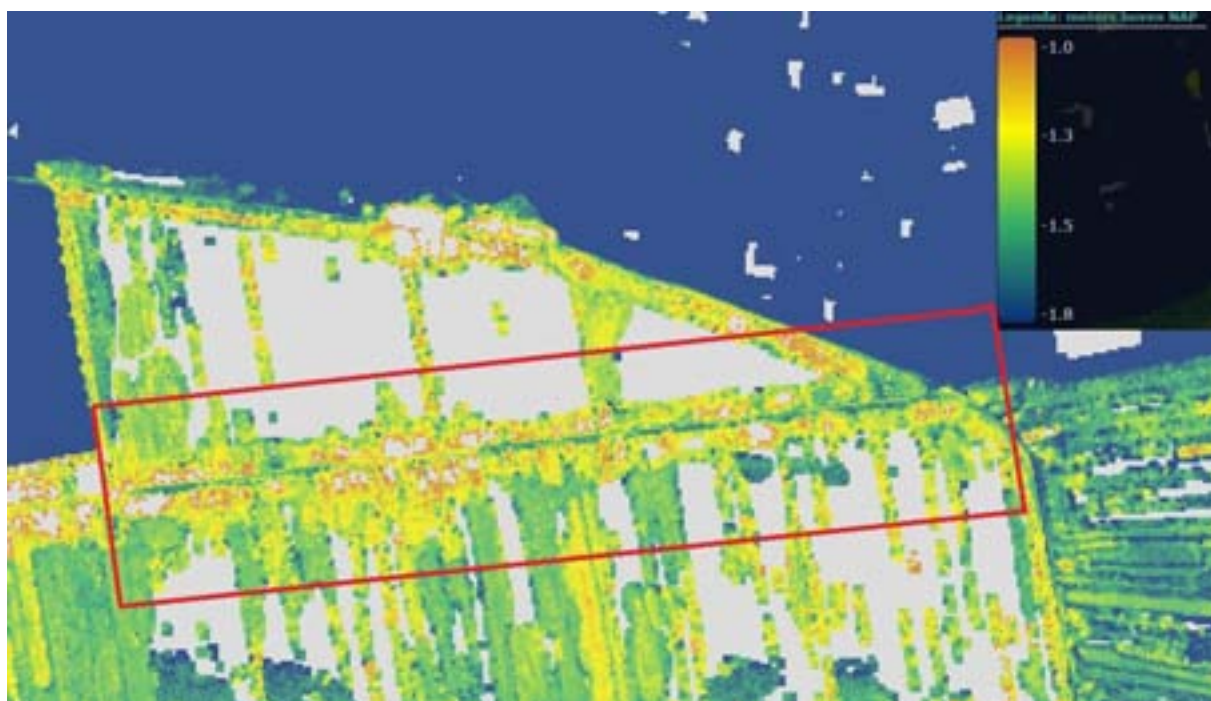

Afbeelding 3. Het plangebied geprojecteerd op de geomorfologische kaart. Het plangebied is deels gekarteerd als bebouwd (grijs), deels als ontgonnen veenvlakte met petgaten (lichtgroen) en water (blauw). Bron: www.archis2.archis.nl

Afbeelding 4. Het plangebied geprojecteerd op de bodemkaart. Het plangebied is gekarteerd als bovenlandstrook (lichtgroen), met daarboven en onder water (felblauw) en verder ten zuiden koopveengronden (zachtblauw). Bron: www.archis2.archis.nl

Afbeelding 5. Actueel hoogtebestand. Het plangebied ligt op ca. 1.3 m – NAP. Bron: www.ahn.nl

2.3. Historische gegevens

Noorden is ontstaan uit ontginningen, waarbij de Simon van Capelweg en de Voorweg de basis vormden van het ontstaan van Noorden. Langs deze weg is een lintbebouwing ontstaan die in de loop der tijd steeds verder is verdicht. Op de kaart van Dou uit 1631 (afb. 6) is te zien dat langs de Voorweg aan beide kanten bebouwing staat, iets meer aan de zuidkant dan aan de noordkant. Het lint is nog niet dichtbebouwd en er is nog geen turf gewonnen. Landbouw en veeteelt vormden een belangrijk middel van bestaan voor Noorden. Later komt daar de hennepcultuur bij, ten behoeve van de touwfabricage. Rond 1800 komt de turfwinning op, wat voor een ruime eeuw een belangrijke factor speelt voor Noorden. Op de kadastrale kaart uit 1811 (afb. 7) is te zien dat er in de loop der tijd bebouwing bij is gekomen en dat als gevolg van de turfwinning grote petgaten en plassen zijn ontstaan.

Aanvankelijk werd het turf voornamelijk voor lokaal gebruik gewonnen. Vanaf de 16de eeuw nam de turfwinning onder invloed van de ontwikkeling van de steden echter sterk toe. Aanvankelijk werd het veen alleen boven de grondwaterspiegel afgegraven, maar in de loop van de zestiende eeuw werd het door de uitvinding van de baggerbeugel ook mogelijk om het veen onder de waterspiegel te winnen. Door deze ontwikkeling werden de bestaande sloten uitgebaggerd en verbreed, waarna het veen te drogen werd gelegd op het tussenliggende land. De legakkers werden na verloop van tijd steeds smaller, waardoor ze na verloop van tijd door golfafslag zelfs geheel konden verdwijnen en grote aaneengesloten veenplassen ontstonden. Op veel plekken bleven alleen de lintdorpen op stukken restveen over. De grote veenplassen gingen na verloop van tijd door voortgaande afkalving steeds meer een veiligheidsrisico vormen. De overheid was bang dat de smalle stroken tussen de afzonderlijke veenplassen weg zouden eroderen en de plassen zich zouden verenigen met de Haarlemmermeer.⁶

Als in 1911 het turfsteken is afgelopen doet de tuinderij haar intreden. In de jaren '50 stappen steeds meer kwekers over op het telen van bloemen. Tussen 1900 en 1935 is er veel gebouwd, hierdoor is de lintbebouwingstructuur steeds verder verdicht (zie afb. 8 voor het beeld van rond 1900). Na de realisatie van de lintbebouwing is de uitbreiding voor andere bebouwing verder ontwikkeld wat heeft gezorgd voor een aparte woonwijk ten noorden van de lintbebouwing aan de Simon van Capelweg die uitsluitend gericht is op wonen en verder geen functies bevat. In Noorden kan er nauwelijks worden gesproken over een centrum omdat hiervoor de elementen die tot een centrum behoren te ver uit elkaar liggen. Dit komt omdat Noorden is ontstaan uit lintbebouwing.⁷

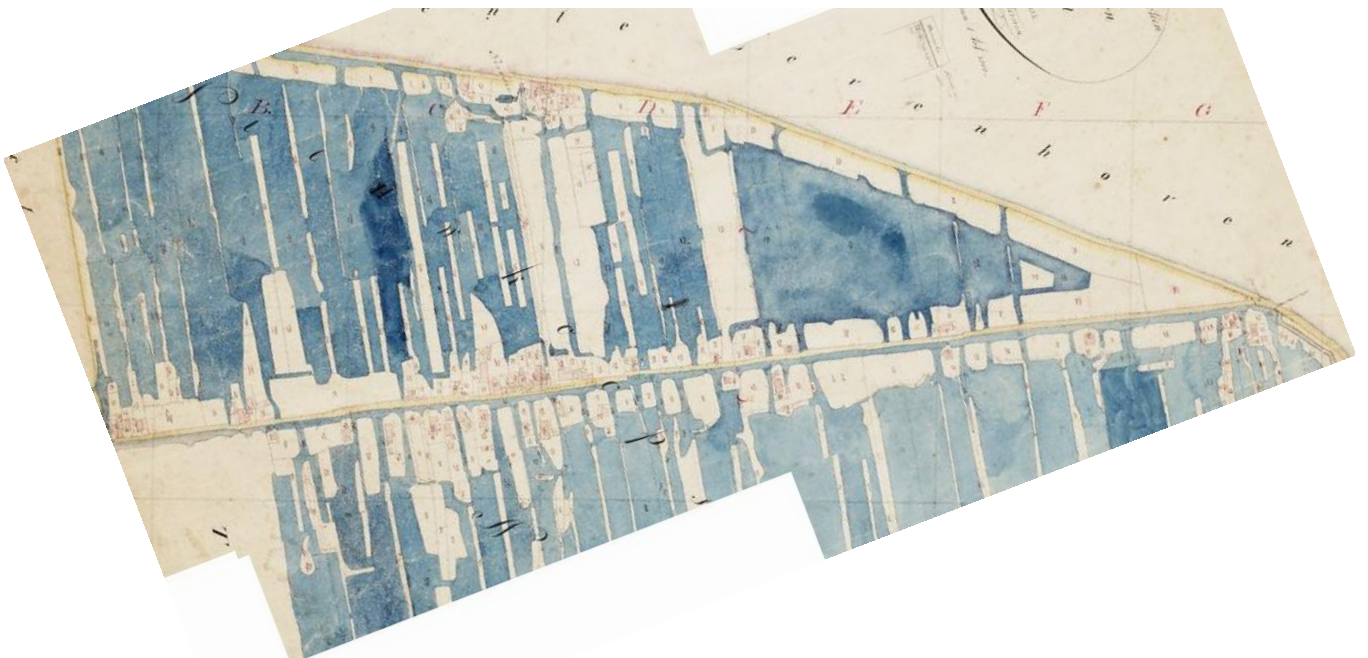
⁶ De Boer 2013.

⁷ www.nieuwkoop.nl

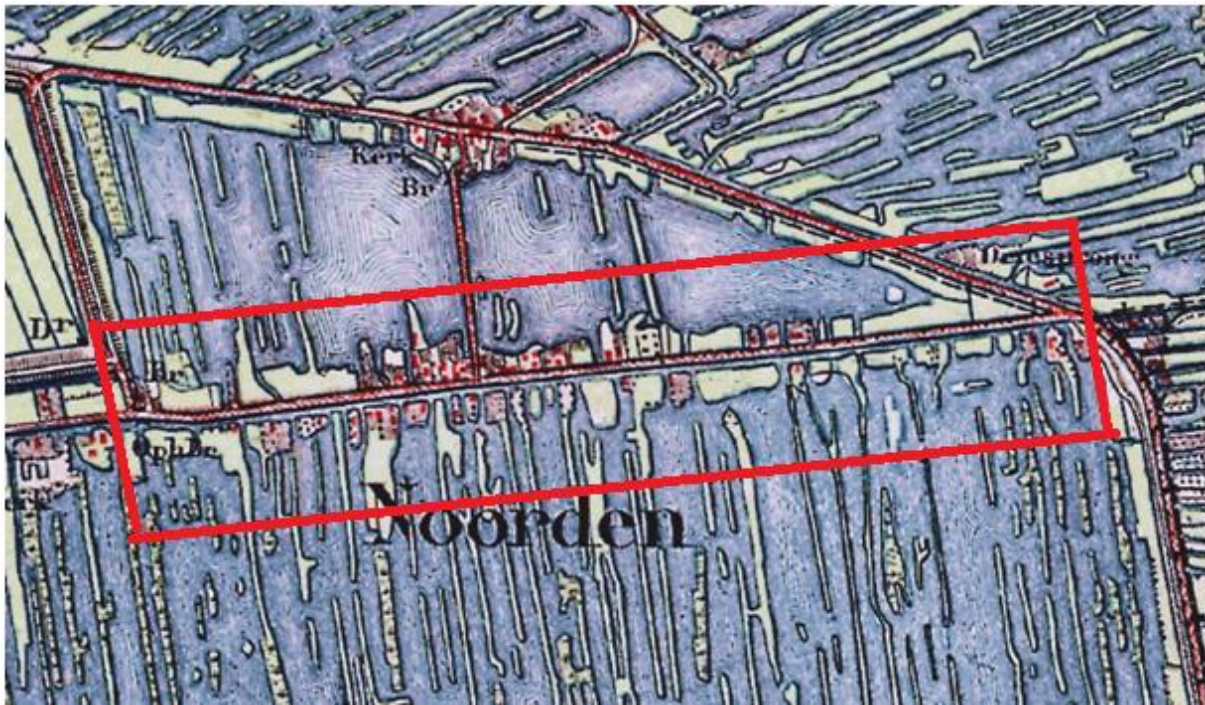

Afbeelding 6. Historische kaart van J.P. Dou uit 1631 met bebouwing aan weerszijden van de Voorweg in Noorden. Bron: www.watwaswaar.nl

Afbeelding 7. Kadastrale kaart uit 1811-1832 met bebouwing langs weerszijden van de Voorweg. Bron: www.watwaswaar.nl

Afbeelding 8. Bonnenblad 1900. Plangebied is rood omlijnd. Bron: www.archis2.archis.nl

2.4. Bekende archeologische waarden

Uit Archis is gebleken dat zich binnen het plangebied geen bekende archeologische waarden bevinden in de vorm van AMK-terreinen (archeologische monumenten), waarnemingen of vondstmeldingen (zie afb. 9).

Ten westen van het plangebied is een tweetal onderzoeken uitgevoerd. Het onderzoek direct ten westen van het plangebied aan de noordkant van de Voorweg, bestond uit een archeologisch vooronderzoek aan de Anemonenstraat/Dijklichaam.⁸ Over dit onderzoek van RAAP zijn verder geen gegevens bekend. Net ten zuidwesten daarvan is in 2008 een onderzoek uitgevoerd door Becker & Van de Graaf.⁹ Er is een bureauonderzoek en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd (rapport AV.0429 van 23 januari 2009). Uit het onderzoek blijkt dat het plangebied bestaat uit een deel van een ontgonnen maar niet vergraven veenlandschap. De ontginning heeft waarschijnlijk in de 13de of 14de eeuw plaatsgevonden. Het plangebied is gezien de historische informatie waarschijnlijk altijd als weiland gebruikt. Pas in 1953 is het plangebied bebouwd met de huidige gebouwen van het Vlietpark. Uit het veldonderzoek blijkt dat het natuurlijke veen te vinden is op een diepte van 130 tot 260 cm — mv en dat dit veen bedekt is met een dik pakket ophoogmateriaal. Het ophoogmateriaal bestaat voornamelijk uit zwak zandig omgewerkt veen en is, gezien de aangetroffen indicatoren in het pakket, vanaf de 18e eeuw opgebracht. Aan het maaiveld bevindt zich op enkele plaatsen in het plangebied ook nog een pakket van 50 tot 60 cm dik, bestaande uit matig grof zand, dat is aangebracht in 1953 bij de bouw van het Vlietpark. Op grond van de aangetroffen bodemopbouw, de archeologische indicatoren en het ontbreken van bebouwing in het plangebied op landkaarten uit de 18e tot en met de 20e eeuw wordt aangenomen dat er in het plangebied een geringe kans is op het aantreffen van archeologische resten. Eventuele resten zullen waarschijnlijk alleen bestaan uit losse vondsten uit gestort materiaal of uit gedempte greppels en afvalkuilen. Op basis van de resultaten van het Inventariserend Veldonderzoek wordt geadviseerd om geen vervolgonderzoek uit te laten voeren.

⁸ Onderzoeksmeldingsnr. 26384.

⁹ Onderzoeksmeldingsnr. 32328.

Ten noorden van het plangebied, aan de Noordse Dorpsweg, is een bureauonderzoek uitgevoerd (ADC ArcheoProjecten Rapport 893).¹⁰ Hoewel in ARCHIS geen meldingen in het gebied voorkomen is de verwachting op het aantreffen van resten van bewoning uit de Middeleeuwen vanaf de 12de eeuw hoog. Door de hoge grondwaterstand met name aan de zuidkant en in de randzone van de noordkant van de Noordse Dorpsweg zijn de conserveringsomstandigheden voor organische resten bijzonder goed. Indien resten van bebouwing aanwezig zijn moet gedacht worden aan de aanwezigheid van enkele palen en mogelijk een voormalig vloeroppervlak. Geadviseerd wordt om rondom de dorpskern van Noordse Buurt, daar waar ingrepen zijn gepland systematisch proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Hierbij wordt normaal gesproken uitgegaan van 5 - 10 % van het te verstoren oppervlakte. Voor het overige gebied wordt voorgesteld om op het moment dat bekend is waar welke ingrepen zijn gepland in overleg met het bevoegd gezag steekproefsgewijs enkele proefsleuven aan te leggen binnen verstoringsgebieden.

Ten noordwesten van het plangebied is een verkennend archeologisch bodemonderzoek uitgevoerd door Arnicon (Verkennend archeologisch bodemonderzoek Noorden & Woerdense Verlaat te Nieuwkoop, september 2001, Rapport A01-460.Z).¹¹ De Indicatieve Kaart Archeologische Waarden van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek geeft aan dat er een hoge verwachtingswaarde bestaat om in de bodem archeologisch vondstmateriaal aan te treffen. Er zijn 3 locaties onderzocht: de Gerberastraat in Noorden (sportpark De Koet), het terrein van de toekomstige uitbreiding van het bedrijventerrein Woerdense Verlaat en het perceel Korte Meentweg 1. Dit zijn ook de enige locaties in het plangebied, waar nieuwe bouwmogelijkheden worden geboden. De resultaten van het onderzoek vormden echter geen aanleiding om verder archeologisch onderzoek op de locaties plaats te laten vinden.

Verder is er door Baac een bureauonderzoek uitgevoerd voor diverse polders in de regio, waaronder ook de Polder Nieuwkoop en Noorden (Baac-rapport V-12.0135/3). In dit rapport is ook een verwachtingskaart opgenomen (afb. 10).¹²

2.5. Versturende bodemingrepen in het verleden

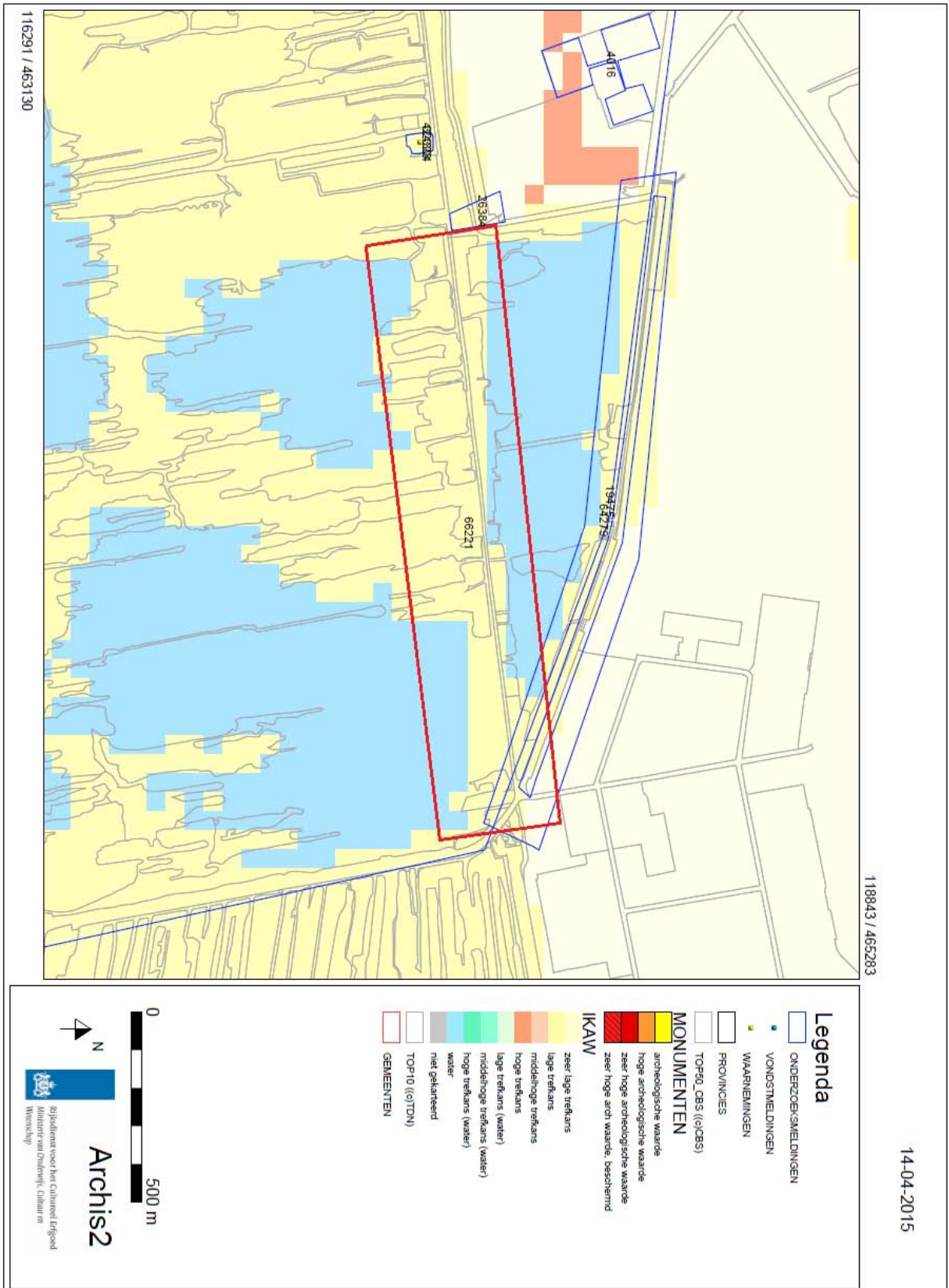
Zoals in paragraaf 2.3 te zien is, is in elk geval lintbebouwing aanwezig aan weerszijden van de Voorweg vanaf de 17de eeuw (afb. 6). Door de turfwinning is de bodem voor een groot deel afgegraven, met als uitzondering de strook langs de Voorweg. In hoeverre de bebouwing langs de Voorweg voor verstoring van de bodem heeft gezorgd, is aan de hand van dit bureauonderzoek niet vast te stellen.

---

¹⁰ Onderzoeksmeldingsnr. 19475.

¹¹ Onderzoeksmeldingsnr. 4016.

¹² Onderzoeksmeldingsnr. 51820.

Afbeelding 9: Bekende archeologische waarden in de wijde omgeving van het plangebied (rood omlijnd).
Bron: www.archis2.archis.nl.

2.6 Archeologische verwachting

Op basis van bovenstaand bureauonderzoek is voor het plangebied een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW, zie afb. 9) kent het plangebied een lage trefkans. Volgens de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Zuid-Holland is er binnen het plangebied een kleine kans op archeologische sporen. BAAC heeft dit beeld wat genuanceerd op de verwachtingskaart in hun bureauonderzoek voor de gemeente Nieuwkoop en Alphen aan den Rijn (afb. 10).¹³ Zij kennen aan de Voorweg een middelhoge verwachting toe. Op de locaties met historische bebouwing geldt een hoge verwachting voor de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe tijd. Deze hoge verwachting geldt met name voor het westelijk deel van de Voorweg, maar ook voor enkele losse locaties in het oostelijk deel. Daar zijn buffers om de historische bebouwingslocaties getrokken.

In de periode voor het Neolithicum was bewoning in het gebied wellicht mogelijk, maar het landschap uit die periode bevindt zich op grote diepte. Daarom wordt aan de periode van het **Paleolithicum** - **Mesolithicum** een lage trefkans toegekend.

Het plangebied maakte vanaf het Neolithicum tot in de 10de eeuw deel uit van een vermoedelijk relatief ontoegankelijk en vrijwel onbewoond veengebied, dat werd doorsneden door enkele veenriviertjes die op de Vecht en de Oude Rijn afwaterden. Voor de periode **Neolithicum** tot de **Vroege Middeleeuwen** geldt een lage verwachting.

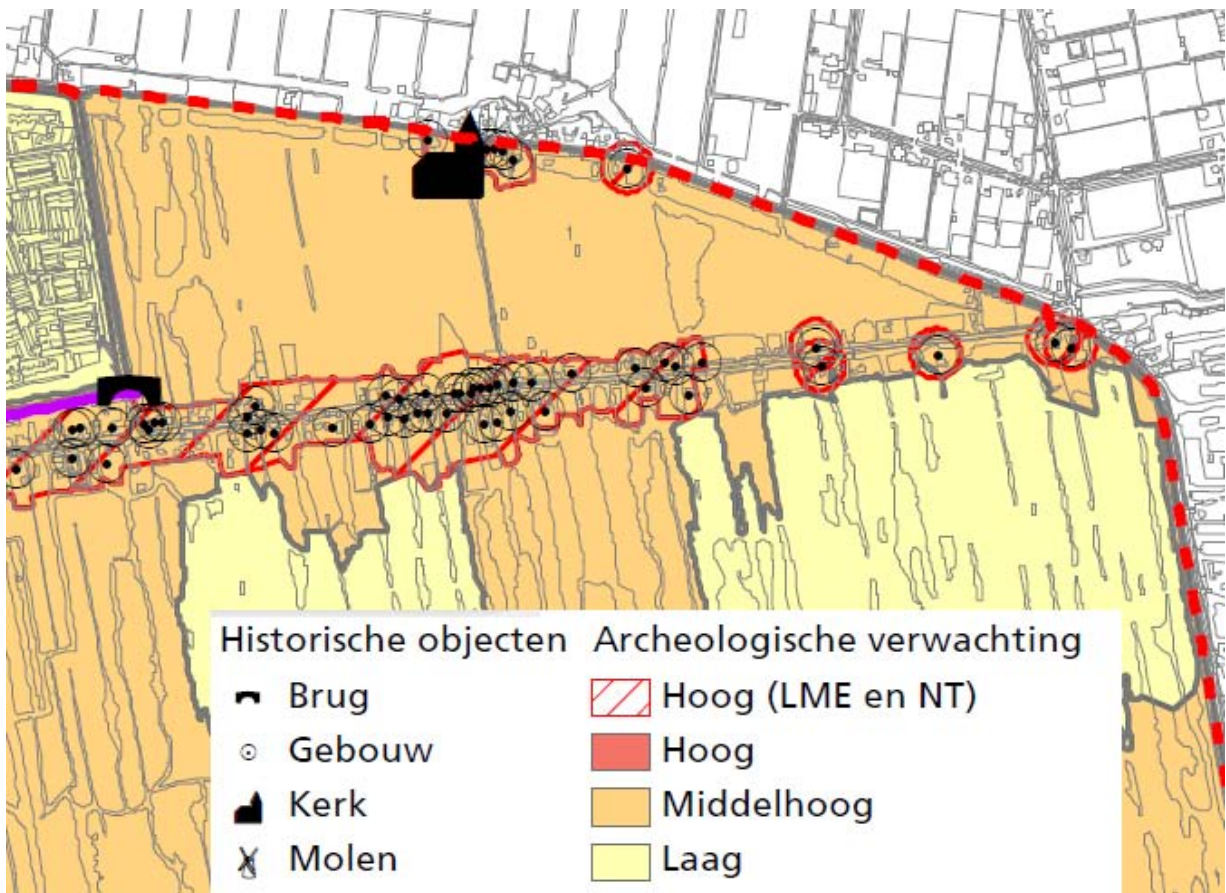
Vanaf de 11de eeuw werd het gebied ontgonnen voor de landbouw. Daarbij werden behalve de oude rivieren ook nieuwe ontginningsassen gebruikt, waar vervolgens langgerekte dorpslinten ontstonden, zoals ook langs de Voorweg in Noorden. Aan het westelijk deel van de Voorweg wordt een hoge archeologische verwachting voor de **Late Middeleeuwen** en **Nieuwe tijd** toegekend, evenals voor de locaties waar historische bebouwing staat of stond. Voor de overige locaties langs de Voorweg geldt een middelhoge verwachting voor de periode Late Middeleeuwen tot Nieuwe tijd (zie afb. 10).

Geconcludeerd kan worden dat binnen het plangebied resten verwacht kunnen worden uit het Paleolithicum – Mesolithicum, maar deze resten bevinden zich op grote diepte. De trefkans is dus laag. Verder kent het plangebied een (middel)hoge verwachting voor resten uit de Middeleeuwen (in elk geval vanaf de 11de eeuw) en Nieuwe tijd, aangezien de Voorweg deel uitmaakt van een langgerekt oud bewoningslint.

---

¹³ De Boer 2013, 69.

Afbeelding 10: Uitsnede verwachtingskaart. Bron: De Boer 2013.

Afbeelding 11: Verwachtingen geprojecteerd over de ruimtelijke visie Voorweg Noorden.

3. Conclusies en aanbevelingen

Voor onderhavig plangebied geldt op basis van bovenstaand onderzoek een (middel)hoge verwachting voor resten uit de periode Late Middeleeuwen (in elk geval vanaf de 11de eeuw) tot en met de Nieuwe tijd. Het is onbekend in hoeverre de bodem in het plangebied intact is.

Wanneer de Ruimte voor ruimteregeling wordt toegepast, zullen voormalige agrarische bouwwerken worden gesloopt, die landschappelijk niet meer passen. In de plaats daarvan kunnen woningen worden gebouwd ter compensatie van de sloop van voldoende vierkante meters kassen of bedrijfsgebouwen. Op de locaties waar de bodem verstoord zal worden door nieuwbouw, is het mogelijk dat archeologische resten (bijvoorbeeld fundamenten van eerdere bebouwing) uit de periode Late Middeleeuwen tot Nieuwe tijd aanwezig zijn. Op basis van historisch kaartmateriaal, is historische bebouwing aangegeven op de verwachtingskaart. Op afbeelding 11 is de historische bebouwing (zwarte stip) en de bijbehorende verwachting geprojecteerd over de ruimtelijke visie.

Voor onderhavig plangebied geldt dat de (middel)hoge archeologische verwachting in het veld dient te worden getoetst met een booronderzoek. Het is aan te raden om het booronderzoek pas uit te laten voeren op het moment dat bekend is op welke locatie de bodem door bouwwerkzaamheden verstoord zal worden. Het booronderzoek hoeft dan alleen uitgevoerd te worden op de locaties waar bodemverstoringen plaats zullen vinden c.q. waarvoor een vergunning dient te worden aangevraagd.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Het selectieadvies dient beoordeeld te worden door de bevoegde overheid en leidt tot een selectiebesluit

4. Geraadpleegde literatuur

4.1. Digitale bronnen

www.ahn.nl
www.archis2.archis.nl
www.dinoloket.nl
www.geologievannederland.nl
www.nieuwkoop.nl
www.rijksmonumenten.nl
www.rijksoverheid.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.watwaswaar.nl
www.zuid-holland.nl

4.2. Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2004: De vorming van het land. (Fysische geografie van Nederland), Assen.

Boer, E.A.M. de, 2013: Gemeente Nieuwkoop en Alphen aan den Rijn, Plangebied Nieuwkoop en omstreken, deelproject 3. Archeologisch bureauonderzoek. Baac-rapport V-12.0135/3.

Kroes, R.A.C. & H. Feiken, 2011. Plangebied Polder Nieuwkoop, Zuid- en Noordeinderpolder. Gemeente Aphen aan den Rijn Archeologisch vooronderzoek: een beleidsadvieskaart. RAAP-Rapport 2468. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Weesp.

Stiboka, 1985: Bodemkaart van Nederland 1:250.000.

Stiboka, 1982: Bodemkaart van Nederland 1:50.000.

Stiboka, 1982: Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000.

Zijverden, W.K. van, 2007: Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied Noordse Dorpweg, gemeente Nieuwkoop. ADC ArcheoProjecten Rapport 893